

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
E-post: postmottak@hod.dep.no

Oslo, 20.04.2012

Deres referanse: ISR

Høringssvar til foreslåtte endringer i tobakkskadeloven

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon med 35 000 medlemmer og 535 lokallag. Vi viser til høringsbrev datert 13. januar 2012 vedrørende endringer i tobakkskadeloven.

Nasjonalforeningen for folkehelsen takker for muligheten til å bli hørt om endringene i tobakkskadeloven. Endringene som fremkommer er i tråd med det Nasjonalforeningen for folkehelsen har jobbet for i mange år.

Målrettet innsats for et tobakksfritt samfunn

WHO foretok en evaluering av tobakksarbeidet i Norge i 2010. Nasjonalforeningen for folkehelsen deltok i WHO-prosessen som selvstendig organisasjon, og gjennom samarbeidsorganet Tobakksfritt¹. Vi har i en årrekke vært medlem i Tobakksfritt, og har dermed deltatt i en rekke møter med departementet og vi har deltatt i Helsedirektoratets ekspertgruppe om de nye retningslinjene for tobakksavvenning. Vi har både i høringene til samhandlingsreformen og i forbindelse med statsbudsjett i høst, hatt innspill knyttet til tobakk. Vi har jobbet målrettet for barn og unges rett til beskyttelse mot tobakk, og støtter målsetningen om et tobakksfritt samfunn. Vi har også kjempet for tiltak som gjør det vanskeligere å begynne å røyke, og tatt til orde for økte avgifter på tobakk. Vi har sett at røykeloven har vært effektiv i å endre røykevaner. Dette har vært medvirkende til reduksjonen av hjerteinfarkt og slag som har funnet sted.

Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter skjerpet lovgivning

Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter derfor i hovedsak de foreslåtte endringene som vil begrense ungdoms tilgang til tobakk, utvide de tobakksfrie arenaene i samfunnet og styrke vernet mot passiv røyking. Samlet sett utgjør en skjerpet lovgivning, billedadvarsler på tobakkspakker, samt massemediekampanjer mot tobakkskader et stort løft i det tobakksforebyggende arbeidet i Norge, og dette er en stor glede for oss i Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Det er samtidig varslet ny tobakkstrategi, og nye retningslinjer for røykeavvenning i primærhelsetjenesten. Disse blir viktige når det gjelder å gjøre det lettere for mennesker å få hjelp til å slutte å røyke. Vi har derfor store forventninger til

¹ Tobakksfritt er en samarbeidsorganisasjon bestående av Legeforeningen, Tannlegeforeningen, Kreftforeningen, LHL, Astma- og allergiforbundet, Sykepleierforbundet, Jordmorforeningen, Norges idrettsforbund, Landslaget mot tobakkskadene og Nasjonalforeningen for folkehelsen.

tobakkstrategien. Vi imøteser også hva myndighetene ser for seg av samarbeid med frivillig sektor på dette området.

Vi vil knytte våre kommentarer opp til de endringene i tobakkskadeloven som:

- 1) Begrenser ungdoms tilgang til tobakk.
- 2) Utvider de tobakksfrie arenaene og som gir vern mot passiv røyking.

1. Tiltak for å begrense ungdoms tilgang til tobakk

For å begrense ungdoms tilgang til tobakk er følgende hovedpunkter foreslått i revidert tobakkskadelov:

➤ **Kommunal bevillingsordning for salg av tobakk**

Ulovlig salg av tobakksvarer foregår i stor utstrekning i Norge i dag. Vi har hatt 18 års aldersgrense for kjøp av tobakk i 15 år, og likevel viser studier at over 50 % av røykere i alderen 13-17 år kjøper sigarettene sine selv. Det er i dag ingen som har ansvar for å føre tilsyn med utsalgsstedene ift aldersgrenser. Overtredelse av aldersgrensene kan straffes med bøter, men straffebestemmelsen har aldri vært anvendt. Departementet foreslår derfor en kommunal bevillingsordning for tobakksvarer, fordi kommunene har lang erfaring med å føre tilsyn med aldersgrensene i alkoholoven og med bevillingsordning for salg av alkohol.

Dette støtter Nasjonalforeningen for folkehelsen

➤ **Aldersgrense for selger av tobakksvarer**

Det har eksistert en unntaksbestemmelse slik at det holder at en person over 18 år har tilsyn med salget. Denne unntaksregelen foreslås opphevet, slik at det blir en absolutt 18 års grense for salg av tobakk.

Dette har Nasjonalforeningen for folkehelsen jobbet for, og støtter denne endringen.

➤ **Forbud mot salg av mindre røykpakker**

Barn og ungdom er særlig prissensitive, og kjøper derfor oftest mindre sigarettpakker. Et forbud mot pakker med mindre enn 19 sigaretter er allerede innført i 16 EU land, blant annet Sverige og Finland. Samme lovendring foreslås nå i Norge.

Dette har Nasjonalforeningen for folkehelsen jobbet for, og støtter denne endringen. Vi vil også uttrykke tilfredshet over presiseringen av forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer og selvbetjening.

2. Tobakksfrie arenaer og vern mot passiv røyking

Det foreslås også en rekke tiltak primært med tanke på å redusere barn og unges etterspørsel etter tobakksvarer. Dette skal skje gjennom at flere arenaer i samfunnet blir røykfrie, og gjennom å styrke vernet mot passiv røyking. Følgende er foreslått i revidert lov:

➤ **Røykfrie arbeidslokaler**

Det foreslås nå forbud mot alle former for røykerom i lokaler og transportmidler hvor allmennheten har adgang. Det vil da heller ikke vil være tillatt med såkalte røykebokser, og forslaget omfatter også enkeltkontorer.

Dette støtter Nasjonalforeningen for folkehelsen

➤ **Håndheving av røykeforbudet på serveringssteder**

Departementet går ikke inn for et totalforbud mot røyking på uteserveringer. Departementet ber om innspill til forslag om buffersoner og nasjonale retningslinjer for innbygging av uterom. Praksis har vist at man ikke har klart å gi ansatte og gjester tilstrekkelig beskyttelse mot passiv røyking ifm uteservering.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener derfor at det er vanskelig å nå målet om røykfrie serveringssteder fordi kreativiteten er så stor ift delvis overbygde uterom. Vi ønsker derfor tydelige retningslinjer for buffersoner ved inngangspartier samt for innbygging av uterom, og bidrar gjerne til et slikt fremtidig arbeid.

➤ **Tobakksbruk i arbeidstiden**

Det er her gjort juridiske vurderinger av arbeidsgivers styringsrett ift røykfri arbeidstid. Departementet støtter en utvikling hvor stadig flere arbeidsplasser gjøres tobakksfrie, og viser her til at arbeidsgiver har mulighet til å forby tobakksbruk i betalt arbeidstid. Utover det foreslås det ingen konkrete tiltak eller virkemiddelbruk. **Nasjonalforeningen for folkehelsen er glade for at departementet løfter frem denne presiseringen.**

➤ **Tobakksfrie uteområder på skoler og barnehager, og tobakksfri skoletid for elevene**

Departementet foreslår påbud om tobakksfri skoletid for alle elever til og med videregående skole. Det vil si at det ikke er lov å bruke tobakk i løpet av skoledagen. Det er heller ikke lov med tobakksbruk på skolers eller barnehagers uteområder eller i områder der lærere og elever møtes.

Dette har Nasjonalforeningen for folkehelsen jobbet for, og vi støtter denne endringen.

➤ **Barns rett til vern mot passiv røyking**

Tobakkskadeloven gjelder ikke i den private sfære. Departementet mener det er viktig å verne barn mot helseskadelig passiv røyking, da 100 000 barn i Norge lever med passiv røyking i dag. De ber om høringssvar på behovet for og eventuelt utforming av tiltak, herunder om det kan være aktuelt med en normativ bestemmelse i tobakkskadeloven som skal lyde: *"Barn har rett til et røykfritt miljø. Den som er ansvarlig for barn skal medvirke til at denne retten blir oppfylt."* Loven er normativ, og skal dermed ikke straffebelegges, det skal ei heller føres tilsyn. Jusen har flere beslektede eksempler, for eksempel barnelovens bestemmelse som pålegger foreldre å gi barn omsorg og omtanke. **Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter en normativ lov, og håper at en slik normativ lov tas inn i lovendringen ettersom denne kan skape en viktig holdningsendring i samfunnet.**

Nasjonalforeningen for folkehelsen ønsker ytterligere å sikre barns rett til vern mot passiv røyking. Vi fremmer med dette et forslag om forbud mot røyking i bil hvor barn

er passasjerer. Det er mye evidensbasert forskning som viser sammenheng mellom helseskader hos barn og passiv røyking. Mengder tobakksrøyk i en personbil stiger til et helseskadelig nivå, selv om det luftes når det røykes i bil. Røyking i bil hvor barn under 18 år befinner seg, bør kunne bøtelegges på lik linje med mobiltelefonbruk i bil.

➤ **Helseinstitusjoner**

Departementet foreslår å oppheve muligheten for å ha røykerom i helseinstitusjoner. Forbudet medfører at alle institusjonslokaler blir helt røykfrie, med unntak av beboelsesrom. Det samme gjelder for uteområder ved helseinstitusjoner, bortsett fra alle inngangspartier som skal være røykfrie.

Dette støtter Nasjonalforeningen for folkehelsen

➤ **Røykfrie inngangspartier**

Departementet foreslår at det lovfestes påbud om røykfrie inngangspartier til alle offentlige virksomheter og alle helseinstitusjoner. Ufrivillig eksponering for tobakksrøyk utendørs kan være helseskadelig og plagsom for alle.

Dette har Nasjonalforeningen for folkehelsen jobbet for, og vi støtter denne endringen.

Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter målsetningen om et tobakksfritt samfunn og ser med glede på en utvikling der tobakkslovgivningen bidrar til at man begrenser ungdoms tilgang til tobakk, utvider de tobakksfrie arenaene i samfunnet og styrker vernet mot passiv røyking. Vi håper samtidig at departementet vil gjennomgå barns rett til vern mot passiv røyking ytterligere, og inkorporere en normativ lov i tobakkskadeloven. Vi tar også til orde for et forbud om å røyke i bil med barn tilstede.

Ta gjerne kontakt med oss dersom det er spørsmål, eller dere ønsker noen av våre standpunkter utdypet.

Med vennlig hilsen

Lisbet Rugtvedt
Generalsekretær
Nasjonalforeningen for folkehelsen

John Kjekshus
Leder
Nasjonalforeningen for folkehelsen